

۲۶، ۲۷

تازه‌های اطلاع‌رسانی و مهارت‌های اطلاع‌یابی

نشریه‌ای برای توسعه مهارت‌های سواد اطلاعاتی

شماره‌های ۲۶ - ۲۷ مه‌ماه و دی‌ماه ۱۳۸۶

ISSN: 1694-7980

نشریه دوماهانه مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی

مسئول: دکتر بهروز مهران

سرمدبیر: زهره عباسی

مدیر داخلی: سهراب درویش

تایپ: زهرا قدمگاهی

طرح و صفحه‌آرایی: حسام حریری

پست الکترونیکی: sdarvish@wali.um.ac.ir

متن الکترونیکی این نشریه در سایت کتابخانه مرکزی قابل

دسترسی است: <http://c-library.um.ac.ir>

تلفن: ۸۷۸۹۳۲۲-۶، ۸۷۹۶۷۹۸-۹

همکاران این شماره:

محمود صدیقی- فاطمه هراتیان- زهره عباسی
معصومه صالحفر- زهرا قدمگاهی- فرزانه فرجامی-
ناهید صبوریان- رقیه نگهبان- لادن قزلی- سیدمهدی
صفایی- سمانه رحمانی

سرمقاله

اندیشمندان، فرهیختگان، دانشجویان و ... گرامی، در شماره اول نشریه تازه‌های اطلاع‌رسانی با عنوان فعالیتی نو ... آمده بود:

"یکی از راهکارهای اساسی برای افزایش کارایی خدمات اطلاع‌رسانی، آگاه کردن نیازمندان نسبت به انواع خدمات، راه‌های اطلاع‌یابی، ابزارهای جستجوی اطلاعات و انواع منابع اطلاعاتی است. به همین منظور کتابخانه مرکزی اقدام به انتشار "تازه‌های اطلاع‌رسانی و اطلاع‌یابی" نموده است که از این پس به صورت منظم هر دو ماه یکبار برای اعضای هیات علمی و کتابخانه‌های دانشگاه فردوسی ارسال خواهد شد.

آگاهی از تحولات جدید اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات نقش مهمی در ارتقای کیفیت آموزش و پژوهش در

دانشگاه‌ها دارد. بدین لحاظ، ضروری است اعضای هیات علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی با امکانات جدید کتابخانه‌های دانشگاه و شیوه استفاده از این امکانات آشنا شوند."

اکنون پس از گذشت شش سال و شش ماه از تولد آن و برخورد با فراز و نشیب‌های فراوان، این سوال در ذهن ما همچنان نقش بسته است که آیا ما توانسته ایم به اندکی از آنچه که می‌خواستیم برسیم یا خیر؟ از شما درخواست می‌کنیم جهت رفع کمبودها و بهبود این نشریه ما را با ارایه نظریه‌ها، پیشنهادهای و موضوعات مورد درخواست از طریق پست الکترونیکی sdarvish@wali.um.ac.ir یاری فرمائید.

معرفی کتاب‌های الکترونیکی کتابخانه دانشگاه پنسیلوانیا

<http://onlinebooks.library.upenn.edu>

روزنامه و ... می باشد. برای جستجو در این قسمت، می توان هم از طریق عنوان پیابند و هم از طریق نمایه الفبایی - موضوعی وارد شد.

کتابهایی که تاکنون جوایزی را دریافت کرده باشند به طور جداگانه قابل دسترسی هستند. با ورود به قسمت **book links More** می توان به لینکهای مشابه دیگری که دسترسی به کتابها را آسان می سازد، دست یافت. مثلا اگر وارد سایت **Digital book index** شوید، به بیش از ۱۴۰ هزار عنوان کتاب الکترونیکی تمام متن که ۱۰۰ هزار عنوان آن رایگان است، دسترسی پیدا می کنید. ابتدا با وارد کردن اطلاعات مختصری، به شما اجازه ورود به صفحه جستجو داده می شود و با انتخاب هر کدام از راه های جستجو می توانید به کتابهای مورد نظر خود دست یابید.

در قسمت **Publishers of electronic and online books** فهرستی الفبایی از نام ناشرینی قرار داده شده است که در زمینه کتابهای الکترونیک فعالیت دارند. در صفحه هر ناشر عناوین کتابهای مربوط به آن ناشر همراه با جزئیاتی مربوط به کتاب و قیمت آن ارائه شده است.

این صفحه بخشی از سایت کتابخانه دانشگاه پنسیلوانیا می باشد و در برگیرنده بیش از ۲۵ هزار عنوان کتاب الکترونیکی است. این سایت به صورت مرتب روزآمد می شود. در صفحه اصلی مکانی برای جستجوی فهرست کتابها در نظر گرفته شده است. به عنوان مثال با ورود به قسمت **search our listings** می توان براساس دو فیلد پدید آور و عنوان جستجو را انجام داد. مثالهایی برای راهنمایی کاربر بیان شده است. همچنین می توان تنها براساس عنوان، موضوع و یا پدید آور به جستجو پرداخت. و یا در قسمت **subjects** می توانید با وارد کردن موضوع مورد نظر خود به فهرستی از کتابهای هم موضوع دسترسی یابید. همچنین می توانید از نمایه الفبایی موضوعی که در این سایت قرار گرفته استفاده کنید. و یا براساس شماره راهنما در (رده بندی کنگره) به جستجوی کتابهای مورد نظر خود بپردازید. به عنوان مثال رده P شامل کتابهایی در موضوع زبان و ادبیات و رده J مربوط به کتابهایی در زمینه علوم سیاسی می باشد.

در این سایت تعدادی پیابند نیز به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار گرفته که شامل مجله، نشریه،

شماره های ۳۷-۴۸ - مهرداد و دی ماه ۱۳۸۶

تازه های اطلاع رسانی و مهارت های اطلاع یابی

معرفی " دانشنامه پیامبر اکرم (ص) و اصحاب و یارانش "

Encyclopaedia of Holy Prophet and companions .- New Delhi: Anmol pub ; 2004. 15 v- 2

دکتر اشرف نویسنده این دانشنامه اعتقاد دارد اسلام یک دین جهانی است و بزرگترین شخصیت ها را به جهان عرضه نموده است وی در مقدمه کتاب می نویسد پیامبر(ص) بنیان گذار اسلام نیست بلکه اسلام از حضرت آدم (ع) شروع و به حضرت محمد (ص) ختم شده است. در واقع یکصد و چهل و هشت هزار پیامبر در طول تاریخ همین پیام را برای بشریت به ارمغان آورده اند. بنابراین یک مجلد از دانشنامه را به تاریخ انبیا الهی و چهارده جلد دیگر را به زندگانی پیامبر اسلام (ص) ، صحابه و خلفای راشدین اختصاص داده است. بررسی فهرست مندرجات هر جلد بصورت ذیل اطلاعات بیشتری را در

اختیار خواننده قرار می دهد:

جلد اول: شامل تاریخ انبیا الهی مانند حضرت لوط، اسحاق، یعقوب، یوسف، یونس، موسی، یوشع، الیاس، هزقیل، شمعون، داود، سلیمان: عزیز، ذکریا، یحیی، عیسی(ع) ، خضر، و ذوالکفل (ع) است .

جلد دوم: در هفت بخش تنظیم شده است و شامل اجداد و اعمام پیامبر (ص) مانند هاشم، امیه، عبدالمطلب، عصر جاهلیت، تولد پیامبر اکرم (ص) و دوران کودکی ایشان، وفات آمنه مادر پیامبر (ص) وفات عبدالمطلب مسافرت پیامبر به شام، زندگی در مکه، ازدواج با حضرت خدیجه،

رسالت پیامبر، شعب ابوطالب، معراج، پیمان عقبه، هجرت به مدینه، ساختن مسجد، تشکیل دولت اسلامی در مدینه، ازدواج با عایشه، پیامبر و عبدالله ابن ابی، غزوه های پیامبر (بدر، احد، خیبر) و پیمان حدیبیه می باشد. قسمت هفتم فتح مکه، جنگ حنین، تبوک و آخرین حج پیامبر (ص) را بررسی می کند.

جلد سوم: این جلد به همسران و فرزندان پیامبر (ص) اختصاص داده شده است. حضرت خدیجه، سوده، عایشه، حفصه، زینب بنت خزیمه، ام سلمه، ام حبیبه، صفیه، ماریه و نیز زندگانی فرزندان ایشان از جمله فاطمه زهرا (س) در این جلد مورد بحث قرار گرفته اند.

جلد چهارم: پیرامون تعلیم و تربیت یا آموزش و پرورش در اسلام بحث می نماید و به پنج فصل تقسیم می شود. تعلیم و تربیت در زمان جاهلیت، نقش معلم در اسلام، سنت های پیامبر (ص) در امر آموزش، بنیان سنتی آموزش، دوران کودکی، آموزش خانواده، آموزش زنان، حقوق و آموزش و پرورش، روش خواندن و نوشتن، ارزش علم و دانش در اسلام، رشته های متفاوت علوم در اسلام، عالمان و دانشمندان حوزه های مختلف دانش و نیز آموزش عملی در جلد چهارم مورد بررسی واقع شده اند.

جلد پنجم: این مجلد به طرح دو مقوله جنگ و صلح در اسلام می پردازد. در بخش اول سیره پیامبر اکرم (ص)، منشور اساسی، حقوق مومنین حقوق یهودیان، قوانین دفاع و در بخش دوم نیز مفهوم جنگ در اسلام، اعلان جنگ، دفاع شهری، تاکتیک های پیامبر در جنگ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته اند.

جلد ششم: به طور کلی در خصوص معجزات بحث می نماید، معجزاتی که در قرآن به آنها اشاره شده است و نیز معجزاتی که در سنت و سیره پیامبر ثبت و ضبط گردیده است. مباحثی مانند شق القمر، پیروزی امپراتوری روم، شکست ابرهه از پرندگان به امر خداوند، امی بودن پیامبر، بشارت کتاب مقدس در خصوص ظهور پیامبر اکرم در این جلد مطرح می باشند.

جلد هفتم: پیش گویی و بشارت کتاب مقدس (تورات و انجیل) و دلالت آنها بر ظهور پیامبر (ص) و همچنین وجود نشانه هایی از پیامبر اسلام (ص) در کتب مقدس هندو، متون مقدس زردشتی و پارسی بخش های این جلد را تشکیل می دهند.

جلد هشتم: جلد هشتم و نهم بر روی هم طلوع و ظهور اسلام، موقعیت جغرافیایی، شرایط اجتماعی و اقتصادی شبه جزیره عربستان، تشکیل دولت اسلامی و گسترش اسلام را مد نظر قرار می دهد. کودکی پیامبر (ص)، سفر به شام، پیشگویی راهب نصرانی، حضرت خدیجه به عنوان اولین یار و همراه پیامبر (ص)، عبادت در غار حرا، بعثت پیامبر، مخالفت های قریش در هجرت به حبشه، مرگ ابوطالب، دعوت برای رفتن به یثرب، پیمان های عقبه اول و دوم، اسلام در مدینه، هجرت به مدینه، دستاورد جنگها و غزوه های اول و دوم و سوم در جلد هشتم مورد بحث واقع شده است.

جلد نهم: زندگی اجتماعی، شرایط اقتصادی، ادبیات، تاریخ و جغرافیا، وضعیت فکری و فرهنگی عربستان قبل و بعد از اسلام، قوانین اسلام، علوم، مکاتب مختلف، افراد و قبایل تازه مسلمان (افرادی که از جانب پیامبر اجازه تبلیغ اسلام را در میان قبیله خود دریافت نمودند)، نامه به سران کشورهای جهان (پادشاه حبشه و خسرو شاه ایران)، واکنش شاه ایران، جنگ موته، منشور صلح پیامبر (ص) در مدینه و مکارم اخلاقی و سیره عملی پیامبر (ص) عمده مطالب را به خود اختصاص داده اند.

جلد دهم: زندگانی خلیفه اول را دربر می گیرد. زندگی پیش از اسلام، گرایش به اسلام، هجرت به مدینه، زندگی در مدینه، تجارت، یهود در مدینه، ازدواج پیامبر اکرم (ص) با عایشه، حضرت فاطمه (س)، جنگ بدر، غزوه احد، بنی نضیر و بنی مطلق، بنی قریظه، عبدالله بن ابی، پیمان حدیبیه، جنگ خیبر، جنگ حنین و طائف، جنگ تبوک، خلافت ابوبکر، اردوی اسامه، جنگ با مرتدین، لشکرکشی

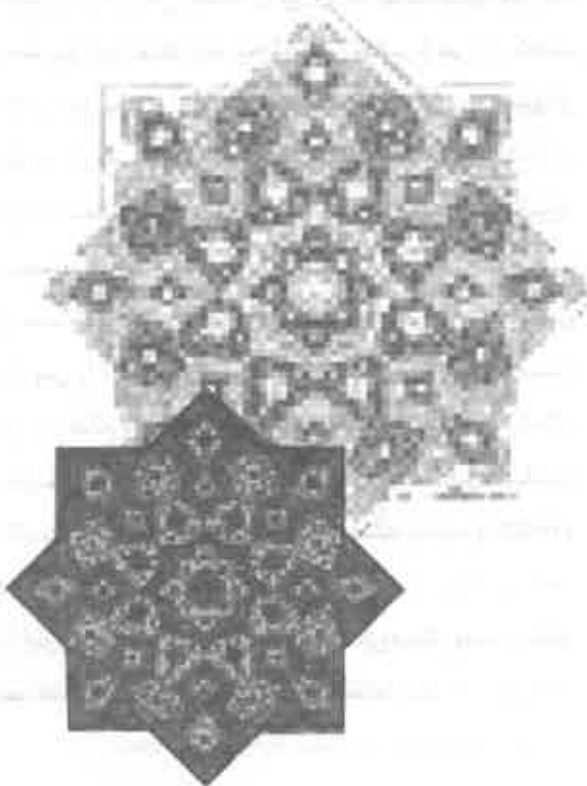
های زمان ابوبکر، آخرین روزها و نیز جایگاه تاریخی خلیفه اول در این مجلد بحث می شوند.

جلد یازدهم: دوران خلافت عمر و زندگانی وی را شامل می شود. کودکی، نسب و خاندان، گرایش به اسلام، زندگی در مدینه، جنگها، خویشاوندی با پیامبر اکرم (ص)، دوستی با ابوبکر، برخورد با امپراتوری روم شرقی، فتح شام و سوریه، اورشلیم، مصر، ایران، بررسی خصوصیات اخلاقی و بدعت های عمر مورد نظری باشند.

جلد دوازدهم: زندگانی عثمان خلیفه سوم مباحث جلد دوازدهم را تشکیل می دهد. کودکی، نقش عثمان در دوران خلافت ابوبکر و عمر، خلافت، لشکر کشی به آفریقا، مصر، اسپانیا، آسیای میانه، فتح سیستان، طبرستان، آذربایجان، خراسان، فرجام خلیفه سوم، آشوب های زمان عثمان و نقش حضرت علی (ع)، و شخصیت ها و افرادی مانند ابن عباس، عایشه، ابوهریره، عبدالله بن سلام، عبدالله بن سعد، سعد بن ابی وقاص، مروان حکم، ابوموسی اشعری و ... دستاوردهای زمان عثمان و اقدامات وی در خصوص مسائل اقتصادی و اجتماعی و سرانجام جایگاه تاریخی عثمان از موارد بررسی این جلد می باشد.

جلد سیزدهم: این مجلد به زندگانی امیر المومنین علی (ع) امام اول شیعیان می پردازد. اجداد حضرت علی (ع)، ولادت و کودکی، تعلیم و تربیت حضرت علی (ع) به عنوان عضوی از خانواده پیامبر اکرم، تولد در کعبه، جوانی، هجرت به حبشه، شعب ابوطالب، مرگ ابوطالب، مهاجرت به مدینه، مسجد نبوی، اولین جنگ، زندگی در مدینه، ازدواج با فاطمه زهرا (س)، یهود و علی (ع)، بنی قینقاع، غزوه احد، لشکر کشی علیه یهود بنی نضیر، قبیله بنی مصطلق، بنی قریظه، بنی قینقاع، جنگ علیه بنی سعد، فتح خیبر، فتح تبوک، فتح مکه، حاکم مدینه، جنگ های میان ایران و روم، لشکر کشی به تبوک، واقعه غدیر خم، بیماری پیامبر اکرم (ص)، انتخاب ابوبکر به عنوان خلیفه و واکنش علی (ع)، فعالیت های حضرت علی در دوران خلافت ابوبکر، وفات حضرت فاطمه (س)، زندگی زناشویی

حضرت، انتخاب عمر به عنوان خلیفه دوم، جنگ یرموک، فتح اورشلیم، مرگ عمر، فعالیت های علی (ع) در دوران عمر، انتخاب عثمان به عنوان خلیفه، ابوذر غفاری، دوران هرج و مرج و شورش های اواخر خلافت عثمان، انتخاب حضرت علی (ع) به عنوان خلیفه، خون خواهان عثمان، طلحه و زبیر، نقش عایشه، جنگ بصره، حکیم بن جبلة، جنگ جمل، کوفه به عنوان پایتخت، حضرت علی (ع) و معاویه، استراتژی معاویه، عمروعاص، مخالفت عمروعاص با عثمان، معاویه و عمروعاص، جنگ صفین، خوارج و نهران، سقوط مصر، لشکر کشی به بصره، حجاز، عراق، اهواز، بزرگ مرد تاریخ، کارنامه حضرت علی (ع)، سرگذشتنامه، زن و فرزند، جهاد، نماز، روزه، زکات، به عنوان دروازه علم، به عنوان شاعر، دیوان حضرت علی (ع) و نمونه های شعر حضرت، دیدگاههای محققان و علماء، عبدالله بن مسعود، امام حنبل، ابن اثیر، ابن نوع، عمروبن عبدالعزیز، مسعودی، شاه ولی الله، سید امیر علی، علامه اقبال، فلیپ حتی (hitti) نیکلسون، ادوارد و ... مطالب و مندرجات این قسمت را می پوشاند.

جلد چهاردهم: شامل شرح حال اصحاب و یاران پیامبر (ص) اعم از زنان و مردان مسلمان و با ایمان می باشد. صحابه بزرگی مانند زبیر، ابوذر غفاری، زید بن حارثه، موسی بن عمیر، مقداد، بلال، سلمان فارسی، عدی بن حاتم، ابویوب انصاری، سعد بن معاذ، عبدالله بن مسعود و... زنان صحابی مانند اسماء بنت ابوبکر، صفیه، ام مروه، فاطمه بنت اسد، اسما بنت عمیس، ام ایمن نیز در این قسمت مورد بررسی قرار گرفته اند.

جلد پانزدهم: از دو قسمت تشکیل شده است: بخش اول جلد پانزدهم پیام‌ها، گفتارها و سخنان نغز پیامبر اکرم (ص) را در بر می گیرد و مبحث دوم شامل گفتار و سخنان خلفای راشدین می شود و در انتهای کتاب یک نمایه کلی برای هر پانزده جلد در نظر گرفته شده است.

ساختار کلی مجموعه:

هدف مجموعه تالیف و تصنیف زندگانی پیامبر اکرم (ص) و بررسی تاریخ صدر اسلام، خلفای راشدین و زندگانی اصحاب ایشان می باشد. از این رو به لحاظ محتوا یک جلد به تاریخ انبیا، شش جلد به زندگانی پیامبر (ص) و تعالیم ایشان، دو جلد به ظهور اسلام و موقعیت عربستان، چهار جلد به تاریخ خلفا، یک جلد به زندگانی صحابه و جلد آخر نیز به سخنان پیامبر اکرم (ص) و جانشینان آن حضرت اختصاص یافته است.

از جنبه ساختاری صورت کامل ارجاعات و منابع در پانویس یا آخر فصل مشا هده نمی شود تنها یک فهرست کلی از منابع و ماخذ در انتهای تمام مجلدها به شکل یکنواخت و یکسان آمده است. این مجموعه پانزده جلدی فاقد نمایه تفصیلی و جداگانه می باشد. نمایه (index) هر جلد مختص همان مجلد می باشد،

از اینرو بازایی "مدخل"ها به سادگی ممکن نیست و نیاز مند صرف وقت بیشتر از سوی خواننده است.

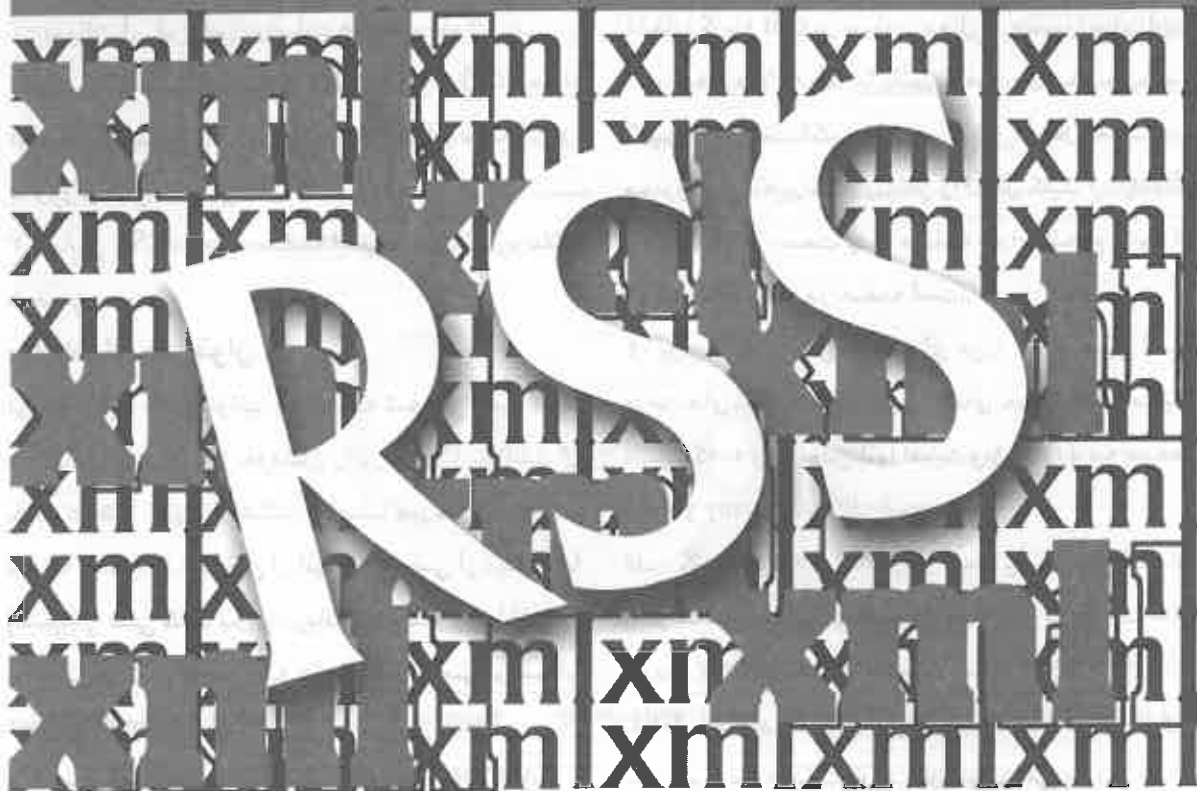
منابع و ماخذ:

دانشنامه پیامبر اکرم (ص) با تکیه بر منابع اهل سنت به رشته تحریر در آمده است. منابع و ماخذ مورد استناد این مجموعه به جز چاپ های مختلف قرآن مجید به ترتیب شامل متون اصلی سنت و جماعت، منابع عربی، کتاب های فارسی و انگلیسی است. متون معتبر اهل سنت و کتاب های عربی هر یک ۲۳ عنوان را در بر دارند و کتاب های فارسی ۲۰۰ عنوان و در قسمت منابع انگلیسی ۴۵۰ عنوان ملاحظه می شود. به طور کلی حدود ۷۰۰ عنوان کتاب منابع این دایره المعارف را تشکیل می دهند که اکثرا ماخذ غیر مستقیم محسوب می گردند. فهرست منابع در آخر هر مجلد به صورت ذیل تقسیم بندی و الفبایی شده است:

۱. منابع اهل سنت: شامل سنن ابی داود، مسند ابن حنبل، مستدرک صحیحین حکیم نیشابوری، صحیح بخاری، صحیح مسلم، شمایل ترمذی، سنن ابن ماجه و... است.
۲. منابع عربی: مانند کامل ابن اثیر، سیره ابن هشام مفاتیح الغیب (تفسیر کبیر) ابن رازی، طبقات الکبیر ابن سعد، مغازی و اقدی، تاریخ طبری (الرسال و الملوک)، تفسیر طبری، حیات مجمد (محمد حسین هیکل)، جمیل البیان در تاویل القرآن، تاریخ الفی، الانساب بلاذری و... منابع فارسی شامل کتاب های چاپ هند و پاکستان و از ماخذ چاپ ایران تنها می توان به هفت اقلیم احمد امین رازی، تاریخ عالم آرای عباسی تالیف اسکندر بیک منشی، سیاست نامه نظام الملک و جامع التواریخ رشیدالدین فضل الله اشاره نمود که جزو ماخذ غیر مستقیم به حساب می آیند.

آر اس اس (RSS) چیست و چه کاربردی می‌تواند داشته باشد^۱

در خبر خوان شما نیز به روز می‌شود. بدین ترتیب تازه ترین عناوین خبری همراه با چکیده‌ای از هر گزارش یا خبر و نیز پیوند به متن کامل خبر یا گزارش برای شما قابل مشاهده خواهد بود.

فواید استفاده از آر اس اس:

جلوگیری از انتقال برنامه‌های مزاحم (Spam)

سادگی

سرعت

صرفه جویی در زمان

کاهش هزینه اینترنت

از این طریق یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های مدیران سایت که پس از داشتن یک سایت پویا به هنگام سازی آن است ممکن و میسر می‌شود. سایت‌های اطلاع‌رسانی و پرتال‌های خبری می‌توانند با رعایت مفاد استاندارد RSS آخرین اخبار و اطلاعات خود را به صورت xml در اختیار دیگر سایت‌ها یا خبرخوان‌ها قرار دهند.

آر اس اس سرنام عبارت Really simple syndication یا Rich site summary می‌باشد. قالبی است برای انتشار و جمع‌آوری مطالب از منابع اینترنتی شامل روزنامه‌ها، مجلات و وبلاگ‌ها، به عبارت دیگر فرمتی از نگهداری و ارسال اطلاعات بر اساس زبان xml است که به سایت‌های اطلاعاتی اجازه می‌دهد به سادگی به اطلاعات یکدیگر دسترسی داشته باشند.

با گسترش روزافزون حجم اطلاعات در وب، دستیابی به محتوای مورد نیاز و روزآمد کار مشکل و زمانبری می‌باشد. آر اس اس این امکان را می‌دهد که به راحتی و بدون نیاز به مشاهده روزانه سایتهای مورد علاقه از محتوای و به روز رسانی آنها مطلع شوید. در واقع با استفاده از این امکان می‌توانید آخرین عناوین خبری سایت‌های دیگر را با به روز رسانی خودکار در سایت خود قرار دهید. وقتی که سایتهای اخبار و گزارش‌های خود را در طول روز به هنگام می‌نمایند، فایل آر اس اس

^۱ - فاطمه هراتیان (کارشناس مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

با گزینه add a tab نیز در صفحه google می توانید Url مورد نظر را به صفحه خود اضافه کنید.

برای جابجا کردن هر کدام از گزینه های صفحه کافی است با امکان drag and drop آنها را به محل مورد نظر در صفحه بکشید.

مثلا، از یک صفحه تشکنا، شده در google

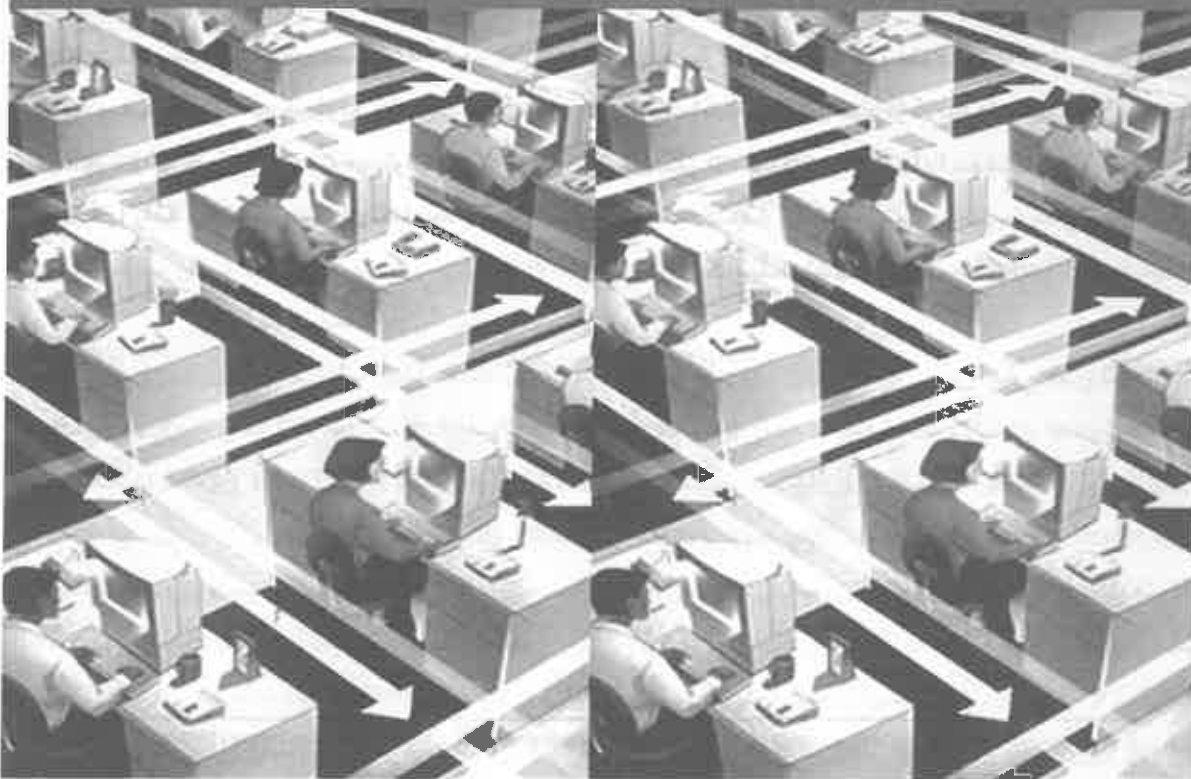
می کنیم از این پس اخبار مربوط به فوتبال در صفحه my google شما اضافه می شود.

در همین صفحه گزینه های خبری و تجاری پیشنهادی خود google نیز موجود است که می توانید بسته به نیاز یا علاقه آنها را به صفحه خود اضافه کنید.

شماره های اطلاع رسانی و مشاوره های اطلاع رسانی
 شماره های ۲۷ - ۲۶ - ۲۵ - ۲۴ - ۲۳ - ۲۲ - ۲۱ - ۲۰ - ۱۹ - ۱۸ - ۱۷ - ۱۶ - ۱۵ - ۱۴ - ۱۳ - ۱۲ - ۱۱ - ۱۰ - ۹ - ۸ - ۷ - ۶ - ۵ - ۴ - ۳ - ۲ - ۱

جستجوی‌های خود را در پایگاه‌های اطلاعاتی مدیریت کنید:

را در راستای نیاز اطلاعاتی شما به آگاهی شما برساند. این آگاهی رسانی می‌تواند براساس موضوع مورد نظر شما یا بر اساس جستجوی انجام شده، و یا درخواست فهرست مندرجات یک مجله باشد به عنوان مثال شما ممکن است با گزینه save as alert در صفحه نتایج جستجو مواجه شوید با انتخاب این گزینه اطلاعات جدید سایت بر اساس موضوع مورد جستجو به اطلاع شما خواهد رسید. یا ممکن است اصطلاح Toc Alert را در جلوی نام یک مجله مشاهده کنید، با انتخاب آن فهرست مندرجات شماره های جدید مجله از طریق پست الکترونیک و یا گذر واژه ای که در سایت به شما اختصاص پیدا کرده به آگاهی شما خواهد رسید.

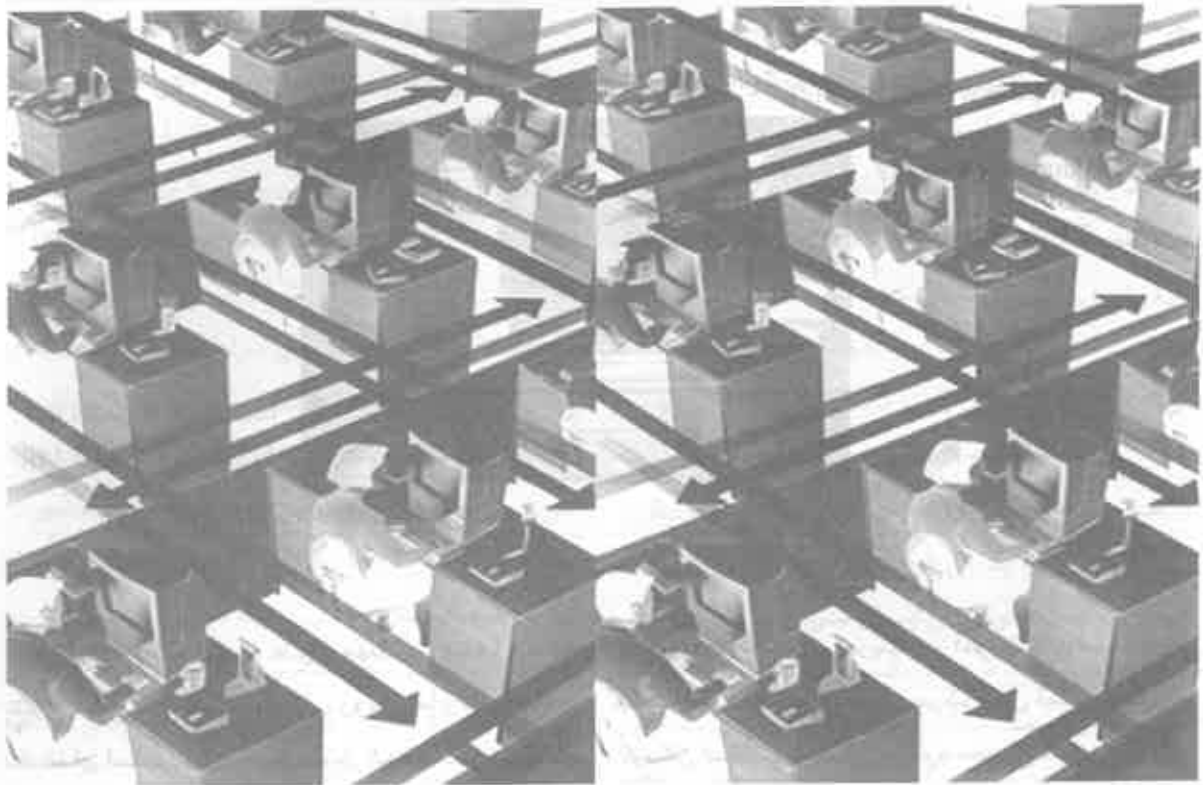
۲- Save history: کلیه جستجوهای شما می‌تواند برای استفاده های بعدی ذخیره شود و شما درمراجعه بعدی نیازی نیست که جستجوی خود را از ابتدا شروع کنید بلکه می‌توانید جستجوهای قبلی خود را فراخوانی نموده و یا آنها را اصلاح نمایید.

شما نیز ممکن است بخواهید برای گردآوری اطلاعات در راستای طرح پژوهشی و یا پایان نامه تحصیلی خود بارها به یک پایگاه اطلاعاتی مراجعه نمایید و یا در پایگاه های گوناگون به جستجو بپردازید. برای این که بتوانید به روشی بهینه از پایگاه های اطلاعاتی استفاده کنید و وقت خود را به هنگام استفاده از آنها مدیریت نمائید امکانات زیادی در وب سایت این پایگاهها پیش بینی شده است. برخی از این امکانات عبارتند از:

۱- ثبت نام (register): نخستین گام در استفاده بهینه از امکانات پایگاه ها ثبت نام کردن در سایت آن ها می‌باشد، با این کار یک اسم کاربری و گذر واژه در اختیار شما قرار خواهد گرفت که از طریق آن استفاده از امکانات جانبی پایگاه برای شما میسر می‌شود. پس حتما در پایگاه های اطلاعاتی ثبت نام کنید تا بتوانید پایگاه را در راستای نیازهای اطلاعاتی خود مدیریت کنید.

۲- Alert (آگاهی رسانی هوشمند): با استفاده از این امکان شما از پایگاه درخواست می‌کنید که اطلاعات جدید

باخبر باشید.

۴- My profile: شما ممکن است بعد از پر کردن فرم ثبت نام در پایگاه اطلاعاتی بخواهید تغییرات و یا اصلاحاتی در اطلاعات وارد شده در آن انجام دهید با انتخاب این گزینه می‌توانید اصلاحات خود را به راحتی انجام دهید.

۵- تهیه کتابشناسی: شما در صفحه نتایج جستجو ممکن است با واژه‌هایی نظیر export citation یا cite برخورد کنید با کمک این امکان‌ها شما می‌توانید اطلاعات کتابشناختی مدرک بازیابی شده را براساس یک شیوه نامه استاندارد مثلا APA یا ترابیان و ... تهیه نمایید و یا اطلاعات کتابشناختی منابع بازیابی شده را به نرم افزارهای مدیریت منابع نظیر Procite- Refwork- Endnote و ... منتقل کنید.

Rss (Really simple syndication) با استفاده از این امکان شما می‌توانید نتایج جستجوی خود را به یک خبرخوان نظیر My yahoo یا google reader و یا وب لاگ‌های خاص انتقال دهید و برای مشاهده آنها به جای مراجعه به سایت پایگاه به خبرخوان مراجعه کنید. به عنوان مثال اگر شما مقاله‌ای را به چاپ رسانده اید و می‌خواهید بدانید که آیا کسی به آن استناد کرده یا خیر می‌توانید با مراجعه به یکی از نمایه‌نامه‌های استنادی به عنوان مثال ISI یا scopus و یا تنها یکبار به جستجوی مقاله پرداخته و آن را با گزینه Rss به خبرخوان My yahoo یا google reader انتقال دهید. با توجه به این که به احتمال شما از پست الکترونیکی یاهو و یا گوگل استفاده می‌کنید، روزانه به صندوق پستی خود سر می‌زنید و می‌توانید با انتخاب گزینه My yahoo در صفحه پست الکترونیک خود از وضعیت استنادی مقاله خود نیز

معرفی برخی سایتهای مرجع اینترنت در حوزه آموزش و پرورش^۱

<http://www.cec.sped.org/>

www.nafsa.org

www.scholarshipprograms.org

www.cateach.com

<http://www.nodet.net>

<http://www.nfgcc.org>

<http://www.directedcreativity.com>

<http://www.roshd.ir>

عضویت در سایت، تمرینات و آموزشهای استاندارد، انتشارات موسسه، معرفی مرکز بین المللی آموزش کودکان استثنائی، مطالبی درباره معلمان که به آموزش در این راستا اشتغال دارند و گزارشهایی از فعالیتهایی مثبت که منجر به موفقیت معلمان شده را می توان از جمله مطالبی نام برد که در این سایت می توان به آنها دسترسی داشت.

2) <http://www.directedcreativity.com>

در این سایت به بررسی یکی از توانایی های خدادادی انسان برای درک بیشتر و یادگیری پرداخته می شود که همانا تفکر می باشد. روش های تقویت حافظه و تفکر، یادگیری بیشتر با استفاده از توانایی تفکر، مقالات ارائه شده در این زمینه، معرفی روش های صحیح فکر کردن، روش های مطالعه با سرعت و یادگیری بیشتر و معرفی کتب در این باره از مطالب مندرج در این سایت می باشند.

3) <http://www.nfgcc.org>

موسسه بین المللی تحقیقات و آموزش به کودکان تیز هوش در این سایت به ارائه فعالیتهای و تحقیقات انجام شده که در آن موسسه می پردازد. این موسسه حدود ۲۰ سال قدمت دارد به شناسایی و آموزش کودکان تیز هوش

در دنیایی که پیشرفت به عنوان مهمترین هدف جامعه بشری مطرح شده است، مسائل، رویکردها و حل آنها به دغدغه ای اساسی برای انسان تبدیل شده است. هدف از معرفی سایتهای این مقاله راهنمایی محققان، اساتید، دانشجویان، معلمان و دانش آموزانی است که برای دسترسی به مطالب مورد نظرشان در اینترنت آموزش ندیده اند و یا تسلط کافی در این کار را برای دسترسی به منابع تخصصی و مرجع ندارند. لذا این سایت ها کمک می کند تا با صرف کمترین زمان بیشترین نتیجه را به دست آورند تا گامی در جهت پیشبرد اهداف پژوهشی و تحقیقاتی جامعه علمی کشور برداشته شود.

1) <http://www.cec.sped.org/>

این سایت به مساله آموزش کودکان استثنائی و عقب مانده ذهنی می پردازد. روش های آموزش به این کودکان برای درک بیشتر آنها را می توان در این سایت مطالعه کرد. در این سایت امکان جستجوی مطالب و همچنین Index الفبایی برای جستجوی بهتر عناوین مورد نظر کاربران قرار داده شده است. اخبار، رویدادها، کنفرانسهای برپاشده، منابع اطلاعاتی و تحقیقاتی، مرکز اطلاعاتی آموزش کودکان عقب مانده ذهنی، امکان

شماره های ۲۷ - ۲۸ بهار و دی ماه ۱۳۸۶

ژورنال اطلاع رسانی و مشاوره ای اطلاع رسانی

^۱ - معصومه صالحفر (کارشناس مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

جستجو فراهم آمده است ، همچنین امکان ثبت نام و عضویت در سایت ، اخبار و گزارشهای علمی، فعالیتهای مرکز، معرفی سایتهای دانشگاههای معتبر ایرانی و بین المللی و مطالبی مربوط به آموزش ایرانیان در بریتانیا را می توان از فعالیتهای عمده این موسسه برشمرد.

7) <http://www.irandoc.ac.ir>

این سایت به پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران تعلق دارد. این سایت را می توان یکی از سایت های اطلاعاتی معتبر در ایران دانست که در زمینه مطالب و سیستمهای آموزشی و اطلاعاتی به زبان فارسی به فعالیت می پردازد. آشنایی با محتوای سایت ، امکان جستجو در مطالب سایت ، مقاله ها ، گزارشها ، کتابها ، سالنامه دانش ایران ، فرهنگ اطلاع رسانی ، مجله الکترونیکی ، گروههای مباحثه انتشارات ، اصطلاح نامه های علوم و بسیاری مطالب دیگر را نام برد که در این پایگاه اطلاع رسانی امکان دسترسی به آنها فراهم گردیده است .

8) www.cateach.com

در این سایت مرکز مشاغلی در مورد تدریس ، حرفه معلمی و منابع اطلاعاتی برای معلمان می باشد . در ادامه برای مطالعه بیشتر به معرفی برخی از سایتهای آموزش و پرورش پرداخته می شود :

سایت آموزگاران بین المللی

2)

www.nafsa.org

سایت کمک هزینه های تحصیلی به دانش آموزان بی

3)

بضاعت

www.scholarshipprograms.org

4)

سایت کتابخانه های سمعی و بصری

<http://wsapl.com>

می پردازد تا بتوانند از توانایی های خدادادی خود بیشترین بهره برداری را داشته باشند. در این سایت می توان اخبار و اطلاعاتی درباره فعالیتهای انجمن برای شناسایی کودکان تیزهوش را مشاهده کرد ، همچنین تستهای هوش برای مشخص کردن میزان هوش و استعداد کودکان، پیوند به سایت های مرتبط ، برنامه های آموزشی برای کودکان تیزهوش و ... در این سایت مشاهده می شود

4) <http://www.roshd.ir>

شبکه ملی مدارس ایران با نام شبکه رشد، در این سایت به معرفی فعالیتهای انجام گرفته خود می پردازد. این شبکه که از طرف دفتر تکنولوژی آموزشی وزارت آموزش و پرورش ایران حمایت می شود به اطلاع رسانی در زمینه آموزش نظام آموزشی ایران می پردازد. فیزیک ، نجوم، ادبیات، تاریخ، فرهنگ ، شیمی ، ریاضیات ، جغرافیا، هنر، ورزش، زیست شناسی ، زمین شناسی و ... عناوین دروس و مطالب آموزشی ارائه شده در این سایت می باشد . خیرهایی از آموزش و پرورش ، مقالات ، المپیادها ، بحثهای هفتگی ، آزمایشها و سرگرمی ، آموزش نرم افزار ، آموزش یک دقیقه ای را می توان از سایر عناوین مندرج در این سایت نام برد .

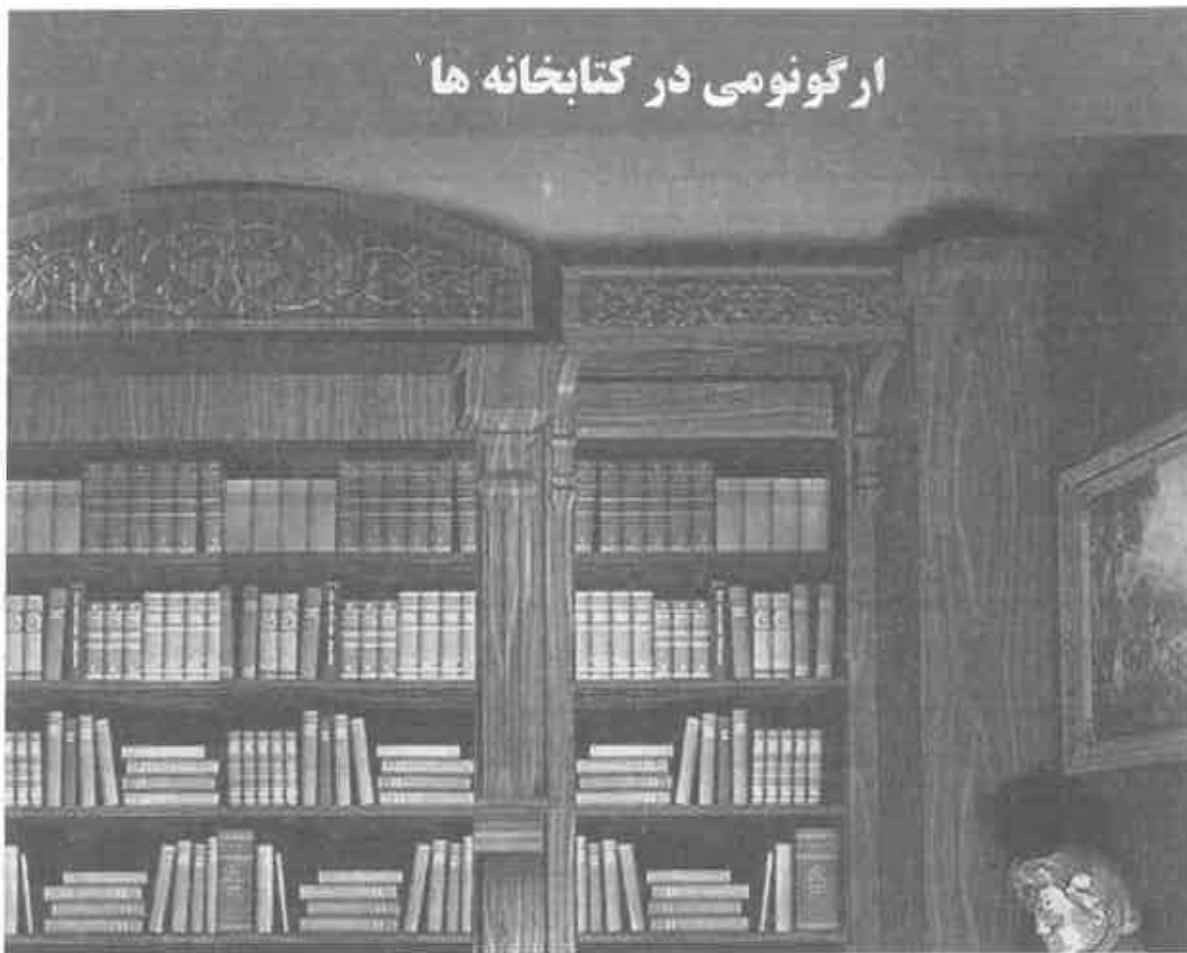
5) <http://www.nodet.net>

این سایت به سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان که اختصاراً سمپاد نامیده می شود تعلق دارد. از وظایف موسسه می توان به فراهم آوردن امکانات برای شناخت و پرورش استعدادهای درخشان ، پژوهش و تحقیقات علمی در زمینه های مربوط به دانش آموزان برتر، فراهم کردن وسایل کمک آموزشی برای دانش آموزان کم درآمد ، تألیف و چاپ کتب کمک آموزشی برای بالابردن سطح علمی معلمان و دانش آموزان و تعلیم نیروهای مجرب برای آموزش اشاره کرد.

6) <http://www.iran-student.net>

این سایت به نمایندگی علمی جمهوری اسلامی ایران در بریتانیا و ایرلند اختصاص دارد . در سایت امکانات

ارگونومی در کتابخانه ها

از بین تولیدات طراحی شده با استفاده از اصول ارگونومی می توان به صندلی های اداری قابل تنظیم، زیرپایی، کشوی زیر صفحه کلید، جامچی و کاغذ گیر اشاره کرد. در هر سازمانی اندازه بدن کارکنان متفاوت است با این همه تفاوت مسلماً طرح ابزار یکسان برای همه مناسب نیست. کارکنان مسن نسبت به کارکنان جوان تحرک کمتری دارند. کار بیشتر افراد و حتی جوانان در شرایط غیرطبیعی، در طولانی مدت سخت است. مع بیشتر افراد با تحرک زیاد آسیب می بینند و بلند کردن و برداشتن بیش از حد بار به کمر درد می انجامد. تنظیم ارتفاع صندلی ها، سطوح کاری و قطعات مختلف ابزار کار به سبب وجود تفاوت های افراد ضروری است نوع کار در تعیین ارتفاع مناسب تاثیر دارد و تنظیم فاصله فرد در حال کار با رایانه از صفحه کلید و صفحه نمایش آن لازم است. بعضی از اصول ارگونومی به شرح زیر می باشد:

کلمه ارگونومی از دو کلمه یونانی *ergon* به معنای کار و *nomos* به معنای قانون مشتق شده، این واژه در اصل به معنای قانون کار است. ارگونومی در پی طراحی وسایل و ابزار کار، هماهنگ با توانایی ها و محدودیت های انسان است و به مسائل امنیت شغل، سلامت، آسایش و کارایی در محیط کار می پردازد و به طراحی مناسب تجهیزات و امور کمک می کند. البته مشکل عمده صرفاً طراحی ناکارآمد نیست، بلکه کاربری نادرست هم جدی و قابل بحث است.

براساس آمار " اداره امنیت و سلامت شغلی ایالات متحده (اوشا)" حدود ۸۵ درصد از میزان غرامت پرداختی به کارکنان مربوط به اصدات ناشی از کار است در حالی که با روش های ارگونومیک می توان از آنها جلوگیری کرد. ناراحتی ستون فقرات- اختلالات مع، دررفتگی ها و رگ به رگ شدن از جمله این صدمات هستند.

۱- کارکردن در وضعیت مناسب را تمرین کنید و همواره بدن را در وضع طبیعی و حالت عادی خود نگه دارید در حالت طبیعی ستون فقرات حالت S شکل دارد. بر خلاف عقیده شایع به حالت شق و رق نشستن، موجب تغییر شکل ستون فقرات و خارج شدن آن از حالت طبیعی می شود. لازم است آرنج ها به طور عادی در دو سمت بدن قرار گیرند و مچ اندکی به جلو و کمی به سمت داخل باشد. کشیدن دست ها، خم کردن مچ ها، خم کردن گردن، چرخاندن سر، قوز کردن و خم کردن بدن به سمت عقب، مواردی از وضعیت نامناسب بدن هستند.

۲- در کارهایی که به خواندن احتیاج است، یک سطح شیبدار را انتخاب کنید. مطالعه در شیب ۴۵ درجه در حین کارهای غیردولتی و ۱۵ درجه در حین کارهای دستی مطلوب است.

۳- در حین کار با صفحه کلید در حالت نشسته لازم است صفحه کلید در ارتفاعی پایین تر از آرنج ها قرار داشته و طوری باشد که کاربر بتواند با حفظ حالت عادی بدن با آن کار کند.

۴- از انجام بیش از حد کارهای تکراری بپرهیزید چرا که باعث صدمه به بافت ها و مفاصل می شود در این مواقع به استراحت های کوتاه مدت و منظم نیاز دارید.

۵- نور و روشنایی را ثابت نگه دارید. تابیدن نور شدید علاوه بر ایجاد ناراحتی چشم، به ناراحتی مفاصل گردن منجر می شود، چون بدن برای جلوگیری از تابش نور شدید عکس العمل نشان می دهد که اغلب موجب خمیدگی در گردن می شود. منبع نور بهتر است در سمت چپ یا راست باشد.

۶- دمای مناسب و جریان هوا را در محیط کار متعادل نمایید در کارهای نشسته دمای مناسب ۶۵ تا ۷۵ درجه فارنهایت و در کارهای بدنی مثل بلند کردن و جابه جایی اجسام، ۶۰ تا ۶۸ درجه فارنهایت مطلوب است

۷- به تناوب از پشت میز بلند شوید و نرمش کنید، برای این منظور نرم افزار Stretch Break می تواند به شما

کمک کند این نرم افزار در مدت زمانهایی که از طرف خود شما مشخص می گردد بر روی صفحه مانیتور شما ظاهر شده و انواع نرمش ها را به شما نشان می دهد و می توانید همراه آن نرمش کنید.

۸- صندلی های مورد استفاده در کار با رایانه بهتر است دسته دار بوده و دسته آن با ارتفاع میز کار مطابقت داشته باشد و دارای ۵ چرخ چرخان باشد.

۹- ترجیحا از یک زیرپایی استفاده کنید و پاها را روی آن قرار دهید.

۱۰- هر ۳۰ دقیقه به اشیایی که در فاصله ۶ متری قرار دارند، چشم بدوزید

۱۱- فاصله صفحه مانیتور شما باید ۵۰ تا ۶۰ سانتیمتر باشد

۱۲- ارتفاع میز کامپیوتر باید بین ۶۶ تا ۷۱ سانتیمتر باشد. مطالب فوق از بررسی وب سایتهای سودمند در رابطه با ارگونومی استخراج شده است. در صورتی که اطلاعات بیشتری در این زمینه بخواهید می توانید از وب سایت های ذکر شده در ذیل استفاده کنید:

1. <http://kishun.blogfa.com/post354.aspx>

2. www.yazdit.myblog.ir/post-746.aspx

3. www.officeorganix.com

4. www.ergostoreonline.com

۱- کارکردن در وضعیت مناسب را تمرین کنید و همواره بدن را در وضع طبیعی و حالت عادی خود نگه دارید در حالت طبیعی ستون فقرات حالت S شکل دارد. بر خلاف عقیده شایع به حالت شق و رق نشستن، موجب تغییر شکل ستون فقرات و خارج شدن آن از حالت طبیعی می شود. لازم است آرنج ها به طور عادی در دو سمت بدن قرار گیرند و مچ اندکی به جلو و کمی به سمت داخل باشد. کشیدن دست ها، خم کردن مچ ها، خم کردن گردن، چرخاندن سر، قوز کردن و خم کردن بدن به سمت عقب، مواردی از وضعیت نامناسب بدن هستند.

۲- در کارهایی که به خواندن احتیاج است، یک سطح شیبدار را انتخاب کنید. مطالعه در شیب ۴۵ درجه در حین کارهای غیردولتی و ۱۵ درجه در حین کارهای دستی مطلوب است.

۳- در حین کار با صفحه کلید در حالت نشسته لازم است صفحه کلید در ارتفاعی پایین تر از آرنج ها قرار داشته و طوری باشد که کاربر بتواند با حفظ حالت عادی بدن با آن کار کند.

۴- از انجام بیش از حد کارهای تکراری بپرهیزید چرا که باعث صدمه به بافت ها و مفاصل می شود در این مواقع به استراحت های کوتاه مدت و منظم نیاز دارید.

۵- نور و روشنایی را ثابت نگه دارید. تابیدن نور شدید علاوه بر ایجاد ناراحتی چشم، به ناراحتی مفاصل گردن منجر می شود، چون بدن برای جلوگیری از تابش نور شدید عکس العمل نشان می دهد که اغلب موجب خمیدگی در گردن می شود. منبع نور بهتر است در سمت چپ یا راست باشد.

۶- دمای مناسب و جریان هوا را در محیط کار متعادل نمایید در کارهای نشسته دمای مناسب ۶۵ تا ۷۵ درجه فارنهایت و در کارهای بدنی مثل بلند کردن و جابه جایی اجسام، ۶۰ تا ۶۸ درجه فارنهایت مطلوب است

۷- به تناوب از پشت میز بلند شوید و نرمش کنید، برای این منظور نرم افزار Stretch Break می تواند به شما

معرفی "سیستمهای پرسش و پاسخ" در اینترنت

تازه‌های اطلاع‌رسانی و مهارت‌های اطلاع‌یابی

شماره‌های ۲۷ - ۲۶ بهار و تابستان ۱۳۸۶

پاسخهای مناسب برای پرسش مطرح شده از داخل متون مرتبط است.

اولین سیستمهای پرسش و پاسخ در سال ۱۹۶۰ طراحی شد ولی استفاده از آنها به دهه ۱۹۹۰ برمیگردد. این سیستمها بر خلاف موتورهای جستجو که به بازیابی تعداد زیادی از صفحات وب می پردازند و سیاهه طولانی از یافته ها را ارائه میدهند، به بازیابی دقیق اطلاعات مورد نیاز پرداخته و جواب سوال مورد نظر را ارائه میدهند. این سیستمها از چند موتور جستجوی کوچکتر تشکیل شده اند. اساس کار آنها اینگونه است که سیستم ابتدا پرسشها را از نظر واژگان تحلیل می کند، در این قسمت از موتور

امروزه با توجه به حجم بسیار زیاد اطلاعات در اینترنت، کاربران جهت جستجوی اطلاعات به سیستمی نیاز دارند که بتوانند با سهولت اطلاعات مورد نیاز خود را از وب استخراج کنند. اگرچه امروزه موتورهای جستجو به عنوان مهمترین ابزار بازیابی اطلاعات مورد استفاده کاربران قرار می‌گیرند، ولی در سالهای اخیر سیستمهای مختلفی برای بازیابی اطلاعات از وب پیشنهاد شده است. از جمله این سیستمها می‌توان به "سیستمهای پرسش و پاسخ" اشاره کرد. اساس کار این سیستم طرح پرسش به زبان طبیعی است. این سیستم به کاربر اجازه طرح سوالات را به زبان محاوره‌ای میدهد. در این نظام ها هدف بازیابی

semantic استفاده میکند. این موتور ضمن تحلیل سوال نقش دستوری هر کلمه را تعیین می کند. تشخیص می دهد کدام کلمه فعل است، کدام کلمه صفت است، کدام کلمه قید است و ... زمانیکه نقش معناساختی و زبان شناختی کلمات کاملاً مشخص شد موتور جستجوی "بازیابی اطلاعات" شروع به جستجو می کند، و بوسیله خزنده ها و کلاسه کننده ها بر اساس پیوندهای موجود از هر صفحه وب پاسخها را استخراج و مورد بررسی قرار می دهد. این سیستمها با استفاده از مجموعه قوانین معنایی و گرامری که برای هر یک از انواع سوالات در نظر گرفته است مرتبط ترین پاسخ برای سوال مطرح شده را می یابد. واحدهای بازیابی در این سیستم شامل پاراگرافها، عبارات و کلمات هستند.

این سیستمها به میلیونها سوال کاربران در رابطه با مسائل جغرافیایی، تاریخی، فرهنگی، هنری، علمی و ... پاسخ می دهند. سوالاتی که با کلمات سوالی who, whom, where, when, why, و ... مطرح می شوند. در این سایتها شما می توانید سوالات خود را به زبان طبیعی بیان کنید برای مثال: جو زمین از چه عناصری تشکیل شده است؟ چرا آسمان آبی است؟ زبان مردم کشور چین چیست؟ پایتخت کشور ایتالیا کدام شهر است. این سایتها معمولاً به دو گونه طراحی شده اند: گروه اول سایتهایی هستند که به کاربران امکان تایپ سوالات را می دهند، کاربر می تواند سوال خود را در محل تعبیه شده تایپ کند. گروه دوم سایتهایی هستند که خود به دسته بندی سوالات به صورت موضوعی پرداخته و کاربر می تواند از سوالات مطرح شده در آنجا استفاده نماید.

در اینجا به معرفی چند سایت مهم در این ارتباط می پردازیم.

سایت Start با آدرس اینترنتی [HTTP:// Start.csail.mit.edu](http://Start.csail.mit.edu)

این سایت که از معروف ترین سایتهای پرسش و پاسخ به زبان طبیعی می باشد در سال ۱۹۹۲ توسط Boris Katz در لابراتوار هوش مصنوعی MIT طراحی شد. هدف سایت بازیابی دقیق و کامل اطلاعات مورد نیاز کاربران می باشد به گونه ای که اطلاعات مشابه و غیرضروری حذف گردند و دقیقاً اطلاعات مورد نیاز بازیابی شوند. این سایت امروزه به میلیونها سوال کاربران در سرتاسر دنیا پاسخ می دهد و با داشتن روشهای بازیابی مختلف انواع اطلاعات را به صورت متن، نمودار، تصویر، فیلم، صفحات وب، و اطلاعات عددی در اختیار کاربران قرار می دهد. جهت بازیابی بهتر و راهنمایی کاربران سوالات مختلف را در چند رده موضوعی از جمله جغرافیا، تاریخ و فرهنگ، هنر و علوم دسته بندی و به عنوان نمونه چند سوال را ارائه کرده است.

سایت Answerbus با آدرس اینترنتی [HTTP://www.answerbus.com](http://www.answerbus.com)

این سایت امکان جستجو به زبان طبیعی را برای کاربران فراهم کرده است. در صفحه اول نمونه ای از سوالات درخواست شده را قرار داده است که کاربر می تواند از آنها استفاده کند این سایت امکان ارائه سوال به زبانهای مختلف از جمله زبان انگلیسی، فرانسه، اسپانیایی، آلمانی، ایتالیایی و پرتغالی را به کاربر می دهد.

در رابطه با هر سوال اطلاعات ارائه شده را به صورت عبارت قابل پیوند نمایش می دهد.

سایت NSIR با آدرس اینترنتی <http://tangra.si.umich.edu/clair/nsir/html/nsir.cgi>

این سایت توسط گروه تحقیقاتی CLAIR در دانشگاه میشیگان طراحی شده است. این سایت نیز به صورت پرسش و پاسخ امکان جستجوی اطلاعات را به کاربران می دهد. فیلدی جهت جستجو در صفحه اول طراحی شده است و نمونه سوالات در سمت چپ صفحه قرار داده شده

است. اطلاعات بازیابی شده در این سایت به صورت خلاصه در حد یک عبارت چند کلمه ای در فیلد پاسخ ارائه می شود. این سایت برای پیدا کردن سوالاتی که جواب کوتاه و چند کلمه ای دارند مناسب است.

سایت ask.com با آدرس اینترنتی <http://www.ask.com>

این سایت امکان جستجو به زبان محاوره ای را برای کاربران اینترنت فراهم می کند در صفحه اول سایت فیلدی جهت جستجو قرار دارد با وارد کردن جمله سوالی و کلیک بر روی دکمه Go اطلاعات مورد نظر بازیابی و ارائه می شود. این اطلاعات به صورت عبارت یا پاراگراف همراه با منبع اولیه که اطلاعات از آنها گرفته شده است ارائه می شود.

سایت wikipedia با آدرس اینترنتی http://en.wikipedia.org/wiki/question_answering

این سایت که اطلاعات خود را از دایره المعارف رایگان ویکی پدیا استخراج می کند، از موفق ترین سایتها در زمینه پرسش و پاسخ می باشد. در صفحه اول این سایت اطلاعات مفیدی در رابطه با نحوه جستجوی اطلاعات ارائه شده است. در سمت چپ امکان جستجو از طریق فیلد search قرار داده شده است که کاربر می تواند سوال خود را در آنجا تایپ کند. اطلاعات مربوطه از دایره المعارف جستجو و به صورت لیستی از لینک ها ارائه می شود. اطلاعات ارائه شده در صورت لزوم با تصویر همراه است.

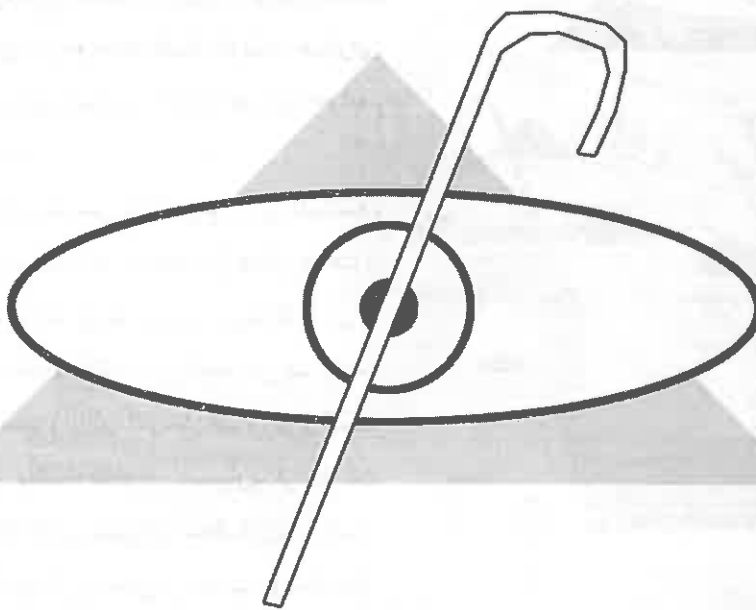
شماره های ۲۷ - ۲۶ - ۲۵ و دی ماه ۱۳۸۶

فراغدهای اطلاع رسانی و معارف رایگان

تطبیق نرم افزارهای کاری برای نابینایان و کاربران با نیازهای ویژه^۱

قوانینی برای کارمندان نابینا و کم بینا^۲

قانون است که کارفرمایان نیازهای از قبل پیش بینی شده کارمندانشان را برآورده نسازند. بنابراین کارفرمایان باید دسترسی به فناوری را برای کارمندانی که نابینا یا کم بینا هستند، فراهم سازند.

قانون ۲: وسایل موردنیاز برای دسترسی به فناوری: وسایل کمکی شامل: low-tech و وسایلی مانند ماشین حسابهای سخن گو و بریل خوان ها و ضبط صوتها و غیره. در صورتی که کارفرما قادر به فراهم کردن وسایل مخصوص نابینایان نباشد آنها مجبورند وسایل موردنیاز خودشان را همراه بیاورند. به هر حال این امر نیز بر خلاف قانون نیست. و روسا باید وسایل فنی و کمکی ضروری برای اجرای وظایف را فراهم کنند.

قانون ۳: حمایت انسانی: خدمات حمایت انسانی شامل حمایت مالی اداری، حمایت هیئت دبیران، ایجاد سیستم دوستی و غیره است. شرکت کنندگان و کارمندان نشان

قانون ۱: پیش بینی فناوری مناسب: این پیش بینی به تهیه فناوری های لازم برای کارمندانی که نابینا هستند توجه دارد، و باید رایانه ای که در اختیار آنان قرار می گیرد استاندارد باشد، تا بتوانند با آن بخوانند و بنویسند و وظایف کاری خود را انجام دهند. دسترسی مناسب به این فناوری ها برای کارمندانی که نابینا هستند سبب بالا رفتن بازده کاری است و شامل الفبای نابینایان، اسکنر مسطح با نرم افزار OCR و سیستم های تبدیل قلم به سخن است (نصب نرم افزار ویژه که در زبان فارسی به نام نوید ۴ معروف است و باعث می شود حروفی که روی کیبورد است به زبان فارسی صوتی تبدیل شود و در زبان انگلیسی نرم افزار جاوس می باشد).

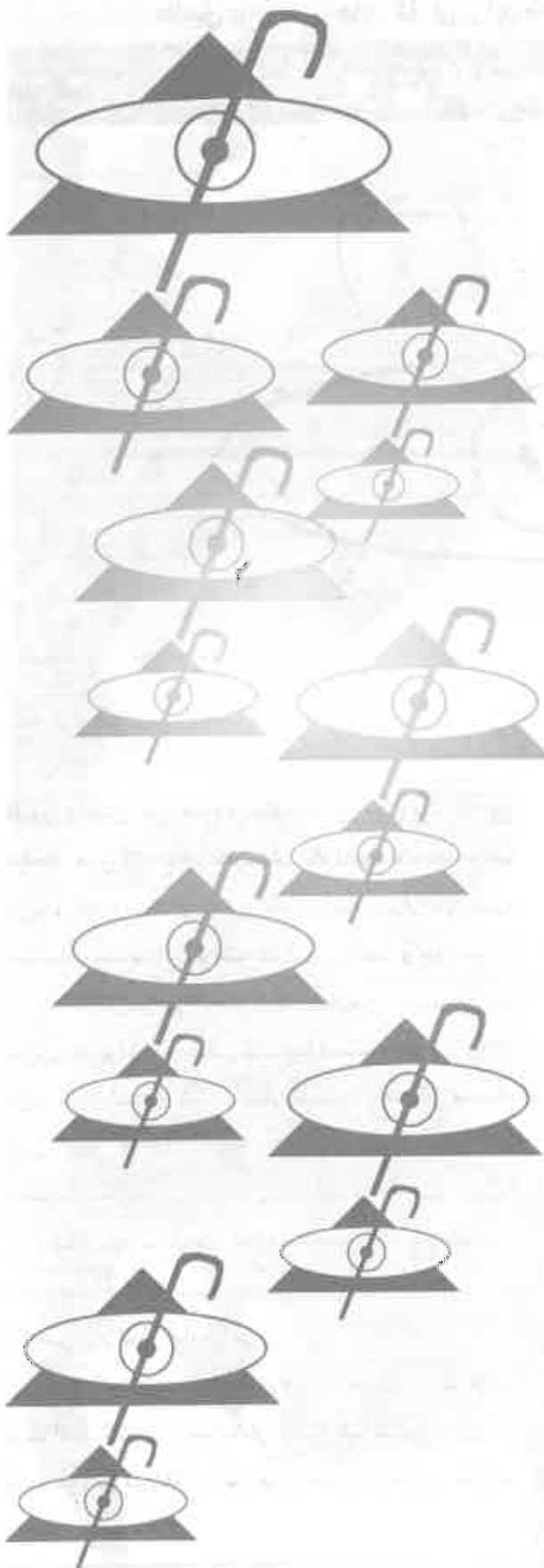
کارمندان نابینا باید لوازم موردنیاز خود را از کارفرما درخواست کنند و روسایشان را متقاعد کنند که لوازم مورد نیاز را در اختیار آنان قرار دهند. این امر بر خلاف

دادند که آنان در باره نیازهای حمایت انسانی محتاط عمل می‌کنند، زیرا آنان از اینکه درخواست هایشان جنبه گسترده ای پیدا کند، نگرانند. همچنین آنان برای کاهش ساعت کار برای کارکنان و حامیان اداری به توافق رسیدند و از هم قطاران خود درخواست کمک کردند. بنابراین روسا باید خدمات حمایت انسانی را برای اجرای وظایف ضروری فراهم سازند.

قانون ۴: روش تعلیم: دسترسی به آموزش برای نابینایان امری ضروری است تا بتوانند استفاده از فناوری ها و وسایل فنی را افزایش دهند و بتوانند در محیط کارشان به طور صحیح از آن استفاده کنند. این آموزش ها اغلب بسیار محدود شده است و برای آموختن فناوری و کمک های فنی کافی نمی باشد، بنابراین بسیاری از شرکت کنندگان توقع دارند که دانش دستیابی به فناوری و کمک های فنی را بدون آموزش رسمی از جانب روسایشان بدست آورند. مسئولان نباید نیاز آنان را در دسترسی آسان به آموزش نادیده بگیرند. روش آموزش OM باید از همان آغاز برای کارمندان فراهم آید تا بتوانند جهت یابی در محل کارشان را افزایش دهند.

قانون ۵: روشهای متناوب: این روش متناوب شامل طرح بریل، طرح الکترونیکی و نوارهای شنیداری اند کارمندان برای درخواست این طرح در انتخابشان مورد توجه قرار گرفتند. کارمندان نشان دادند که به ندرت دستنامه های چاپی در اختیارشان قرار می گیرد. آنان هم چنین به طور مستمر خواستار این طرح متناوب بودند و حتی خودشان منابعی را دنبال کردند تا این طرح متناوب را بدست آورند. کتاب راهنمای ناتوانان بیان می کرد که کارمندان باید نیازهایشان را به روسایشان بفهمانند و روسا باید به نیازهای کارمندان پاسخ دهند. بنابراین کارمندان مجبور نیستند نسبت به این طرح متناوب توافقی عمل کنند بلکه این طرح برای اجرای وظایفشان امری ضروری است.

معرفی چند دروازه اطلاعاتی سودمند در حوزه های علوم پایه^۱

<http://www.chemrefer.com>
<http://www.chemrefer.com>
<http://www.chemrefer.com>
<http://www.chemrefer.com>
<http://www.chemrefer.com>
<http://www.chemrefer.com>

مرتبط با آن موضوع را مشاهده خواهید کرد، که ضمن معرفی کوتاه آدرس وب سایت را نیز ارائه می دهد. در قسمت more شما اطلاعات بیشتری راجع به وب سایت معرفی شده مشاهده خواهید کرد این اطلاعات شامل Bibliographical Data (داده های کتابشناختی) از قبیل توصیف، آدرس سایت (URL)، ویرایشگر، ناشر، سازمان توزیع کننده، زبان، کشور و فرمت وب سایت می باشد.

امکان جستجو به صورت ساده quick search و پیشرفته Advanced search نیز از دیگر امکانات سایت است.

موتور جستجوی تمام متن Chemrefer در زمینه شیمی و داروسازی

<http://www.chemrefer.com/>

این موتور جستجوی تمام متن نوشته ها و متون علمی در زمینه داروسازی و پزشکی را نمایه سازی می کند. اخیرا

GeoGuide دروازه ای اطلاعاتی به منابع موجود درحوزه زمین شناسی و علوم وابسته به آن است.

<http://www.geo-guide.de>

این راهنما بسیاری از وب سایتهای علمی تحقیقاتی در زمینه زمین شناسی را بصورت موضوعی معرفی می کند. این سایت با همکاری کتابخانه دانشگاه Goettingen آلمان و کتابخانه دانشگاه Georgius Agricola بوجود آمده است. این وب سایت قسمتی از کتابخانه مجازی علوم زمین، جغرافیا و معدن است.

در قسمت browse by subject موضوعات در برگیرنده این راهنما را مشاهده خواهید کرد که شامل موضوعات میان رشته ای، علوم زمین، زمین شناسی، معدن، ژئوشیمی، پترولوژی، رسوبات معدنی، معدن، ژئوفیزیک، زمین پیمایش، شناخت آب و هوا، آب شناسی، اقیانوس شناسی، خاک، جغرافیا، سیستمهای اطلاعات جغرافیایی، نقشه نگاری و نقشه ها است. با انتخاب بر روی هر یک از موضوعات فهرستی از وب سایتهای

۵۰۰۰۰ مقاله در این موتور وارد شده است. چگونگی جستجو برای یافتن مقالات در حوزه شیمی، با وارد کردن کلید واژه نام یک واکنش یا یک ماده شیمیایی میسر است. اما به خاطر داشته باشید که با Chemrefer همیشه متن کامل مقالات را جستجو می‌کنید بنابراین تنوع گسترده‌ای از انواع اطلاعات موجود خواهید داشت. این همچنین روشن می‌کند که چرا اگر شما نام یک نویسنده، نام یک مجله را در قسمت جستجو وارد کنید مقالاتی بازمی‌یابی می‌شود که به آن نویسنده یا مجله ارجاع می‌دهد.

جستجوی پیشرفته Advanced Search

با محدود کردن جستجو به یکی از فیلدهای عنوان، نام نویسنده، مجله، URL (آدرس وب) مقالاتی بازمی‌یابی می‌شود که تنها آن معیار خاص مورد نظر شما را دارند. نکته: اگر پس از جستجو به نتیجه‌ای نرسیدید یا تعداد نتایج بسیار اندک بود ابتدا املاي کلمه جستجو را کنترل کنید چون احتمال اینکه نامهای شیمیایی اشتباه نوشته شوند زیاد است. یا سعی کنید همان جستجو را به شیوه‌ای متفاوت وارد کنید. به عنوان مثال حرف تعریف THE برای tetrahydrofuran. همچنین اصطلاحات جستجوی کمتری را امتحان کنید یا گزینه "Match Any Search Words" را انتخاب کنید. شما همچنین می‌توانید از wildcards (علامت ستاره) استفاده کنید مثلاً با نوشتن butyllithium و organolithium واژه های *lithium را نیز بازمی‌یابی می‌کند.

امکان Draw در موتور جستجوی Chemrefer

با نصب نرم افزار JAVA امکان دستیابی به The Structure Drawing Page را خواهید داشت. Chemrefer در ISI Web of Knowledge نمایه سازی شده است و از بسیاری منابع تحقیقاتی و آموزشی در تنظیم آن استفاده شده است که نشان دهنده کیفیت مطالب ارائه شده در آن است.

خبرنامه Chemrefer Newsletter: ثبت نام در این خبرنامه به این معناست که شما و موسسه شما همیشه با آخرین تغییرات در این خبرنامه روزآمد هستید. راهنمایی‌های مفیدی که به شما کمک می‌کند تا در میان دنیای اطلاعات شیمیایی آنلاین را مسیریابی کنید، ارائه می‌دهد.

شاهراه اطلاعاتی درباره بیولوژی مولکولی

<http://www.horizonpress.com/gateway/>

Molecular Biology Gateway در حقیقت یک شاهراه اطلاعاتی به بسیاری از منابع موجود در وب در زمینه زیست شناسی مولکولی، ژن، PCR، پروتکل، میکروبیولوژی و بیوشیمی است. ناشر این وب سایت Horizon Scientific Press می‌باشد که در زمینه میکروبیولوژی و بیولوژی مولکولی فعالیت دارد.

در هر موضوع، فهرستی از موضوعات فرعی تر را مشاهده خواهید کرد با کلیک روی هر کدام از این موضوعات خاص در ابتدا به شما یک مطلب خواندنی مطابق با آخرین اطلاعات روز پیشنهاد می‌شود که با رنگ قرمز تحت عنوان Recommended Reading امکان برقراری لینک به آن مطلب را فراهم کرده است. و سپس فهرستی از کتابها در آن زمینه موضوعی را مشاهده خواهید کرد.

امکان جستجوی پیشرفته نیز در این سایت وجود دارد که از سه قسمت تشکیل شده است.

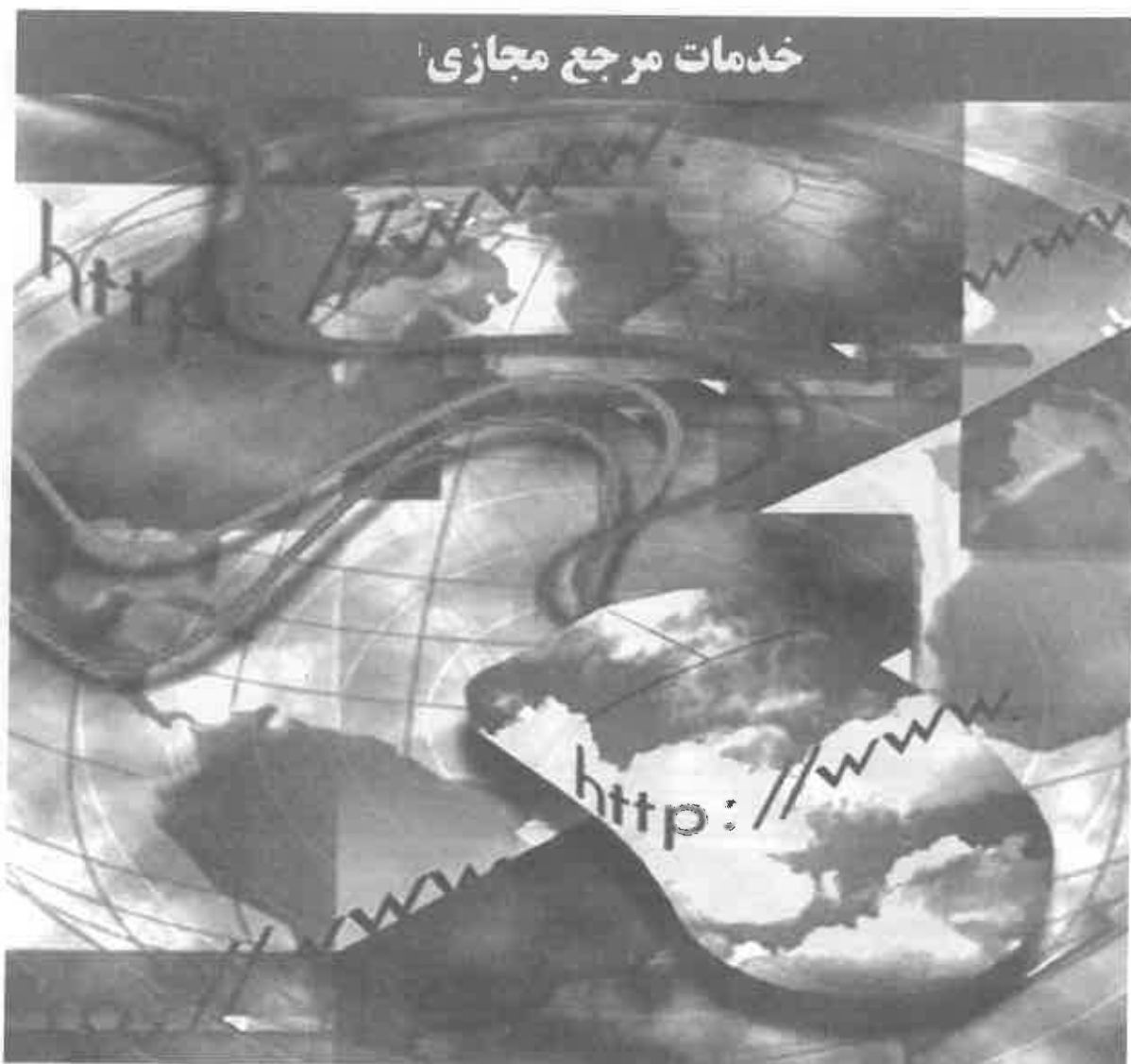
- جستجوی اطلاعات که جستجو به صورت کلید واژه ای یا موضوعی صورت می‌گیرد.

- جستجوی کتابها در زمینه زیست شناسی مولکولی که با یکی از کلمات عنوان، کلید واژه، نویسنده، ویرایشگر یا شماره ISBN قابل جستجو خواهد بود.

جستجوی مقالات ژورنالها در زمینه زیست شناسی مولکولی که با عنوان، کلید واژه یا نویسنده امکان جستجو خواهد داشت.

خدمات مرجع مجازی^۱

کتابدار به عنوان یک واسطه جهت خدمت رسانی الزامی است،

www.library.kent.edu/page/10391

LIBREF-L یکی از گروه های بحث الکترونیکی می باشد که به مباحث مربوط به خدمات مرجع در کتابخانه ها می پردازد. این گروه بحث ابتدا کار خود را با کتابداران شاغل در کتابخانه های دانشکده های دانشگاه ایالت کنت (kent state) در سال ۱۹۹۰ آغاز کرد و در حال حاضر بیش از ۲۰۰۰ نفر عضو از سراسر جهان دارد. با ورود به قسمت ask a librarian می توانید سوالات خود را از کتابدار بپرسید و با استفاده از کارشناسان متخصص مرجع و از

یکی از حوزه هایی که در کتابداری تحول زیادی در آن صورت پذیرفته، خدمات مرجع می باشد، با توجه به پیشرفت فناوریهای اطلاعاتی در کتابخانه ها، مدتی است که اصطلاح میز مرجع دیجیتالی یا مجازی زیاد استفاده می شود.

میز مرجع دیجیتالی از طریق اینترنت و با استفاده از پست الکترونیک، پرکردن فرم های پیوسته، روباتها و هوش مصنوعی پاسخگوی سوالات مراجعه کنندگان می باشد. همانطور که مشخص است در این موارد با وجود این که امروزه سایتها در زمینه های موضوعی مختلف، پاسخگوی نیازهای کاربران می باشند، ولی حضور

Digital/virtual www.libraryhg.com/digref.html
 reference

با ورود به آدرس فوق، تعدادی سایت معرفی شده است که به ارائه خدمات مرجع به صورت پیوسته می پردازند.

میز مرجع دیجیتالی کودکان ask for kids
www.askforkids.com

این سایت در واقع میز مرجع دیجیتالی مخصوص کودکان می باشد که با استفاده از زبان طبیعی به جستجو در زمینه موضوعات مورد علاقه کودکان می پردازد.

طریق email و chat پاسخ خود را در اسرع وقت دریافت کنید.

www.ala.org/ala/rusa/rusaourassoc/rusasections/mars/marspubs/MARSBESTIndex.cfm

در این وب سایت، نمایه ای از از بهترین سایتهای رایگان در زمینه مرجع از سال ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۶ گردآوری شده است. این کار زیر نظر انجمن کتابداری آمریکا و قسمت خدمات مرجع و کاربر (Rusa) Reference and user services association انجام پذیرفته است. بیش از ۲۰۰ سایت به صورت الفبایی عنوان در حوزه مرجع قابل دسترس است.

معرفی سایت مرکز آمار ایران^۱

گازدهای اطلاع‌رسانی و مهارت‌های اطلاع‌یابی

شماره‌های ۲۷ - ۲۶ شهریاد، دی‌ماه ۱۳۸۶

آنها به اطلاعات بیشتری در مورد آنها دسترسی پیدا می‌کنیم. که در ادامه جزئیات مربوط به هرکدام آورده شده است.

در قسمت اخبار جدیدترین اخبار مربوط به روزهای اخیر در ارتباط با مرکز آمار ایران که زیر نظر سازمان برنامه و بودجه می‌باشد به اطلاع می‌رسد که با کلیک نمودن هر خبر جزئیات خبر مشاهده می‌گردد.

شاخص‌های آماری و شاخص‌ها و نماگرهای حسابهای ملی، منطقه‌ای، مالی و پولی، جمعیتی و ... را شما در قسمت گزیده اطلاعات آماری و شاخصهای کلان آماری مشاهده می‌نمایید.

در صفحه اصلی سایت مرکز آمار ایران با آدرس اینترنتی www.sci.org.ir که با نام درگاه ملی ایران نمایش داده می‌شود، لایه‌های اطلاعاتی، اخبار، جستجو، تابلو اعلانات، گزیده اطلاعات آماری، شاخص‌های کلان آماری، محصولات و خدمات صلاحیت شرکتها و کارشناسان آماری و نظر سنجی و آمار تعداد بازدیدکنندگان و با ما تماس بگیرید را مشاهده می‌نماییم. در قسمت لایه‌های اطلاعاتی به تفکیک موضوعات نگاهی به ایران، آشنایی با مرکز آمار ایران، گزیده اطلاعات آماری، معرفی دیگر سایتها، نتایج طرحهای آماری، تالار گفتگو، نقشه سایت، خبر خوان (RSS)، خط مشی‌ها و مناقصات درج گردیده است که با کلیک بر روی هر کدام از

الکترونیکی و مشخص نمودن گیرنده پیام و تایپ متن مورد نظر پیام خود را برای مرکز آمار ایران ارسال نمائید.

مرکز آمار ایران وابسته به معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری است. ساختار این مرکز از نظر تشکیلاتی با توجه به فرایند طرح های آمار گیری یعنی مراحل طرح موضوعی، تهیه طرح فنی، اجراء و استخراج و پردازش داده ها طراحی شده و شامل ۴ معاونت است:

- ۱ - معاونت طرح های آماری ۲ - معاونت برنامه ریزی و نظارت
- ۳ - معاونت فناوری اطلاعات ۴ - معاونت اداری و مالی

آیین نامه تشخیص صلاحیت شرکتها و کارشناسان آماری، شرکتها و افراد واجد شرایط، فرم تشخیص صلاحیت شرکت های آماری و کارشناسان آماری بخشی دیگر در صفحه اصلی سایت است.

در قسمت دیگری از سایت شما امکان دسترسی به پایگاه اطلاعاتی نشریات سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵، کتابخانه، سئانامه آماری کشور، پژوهشکده آمار و ... را دارید که با کلیک روی هر قسمت به اطلاعات مربوط به آن دسترسی پیدا می کنید. در قسمت جستجو، موارد مورد نظر جستجو می گردد. و در انتها در قسمت با ما تماس بگیرید شما می توانید با دادن آدرس پست

در آمدی بر امکان

1 Cooogle Writely

مانند جی میل هر ۱۰ ثانیه متن تایپ شده ذخیره می‌گردد. بنابراین نگران بروز مشکلات در حین تایپ خود نباشید زیرا تمامی متون شما هر ۱۰ ثانیه ذخیره و بارگذاری می‌شوند. همچنین می‌توان با این برنامه تمامی فایل‌های با پسوندهای *.doc, *.pdf, *.xls را در برنامه اجرا نمود.

در قسمت رایگان و ویژه موجود در این برنامه که مخصوص شرکت‌ها نگاشته شده است می‌توان از تمامی برنامه‌های مایکروسافت آفیس استفاده کرد و از جدیدترین نگاشته‌های آفیس سود برد.

اگر علاقمند به استفاده از نرم‌افزار جدید گوگل هستید فرصت را از دست ندهید و سری به سایت docs.google.Com بزنید و برای ارسال دعوتنامه از سوی گوگل برای تست ابزار آنلاین رایتلی درخواست بدهید.

امکان گوگل رایتلی google writly در حقیقت یک پردازشگر لغات در محیط وب است از قابلیت‌های این برنامه می‌توان به تحت شبکه بودن آن و نیز لازم به نصب نبودن آن اشاره کرد کاربران می‌توانند مستندات خود را مستقیماً از طریق همین برنامه در وب تایپ کنند و یا فایل‌های word خود را بدون نیاز به نصب برنامه‌ای از همین برنامه به اشتراک بگذارند.

نتیجه کار با چنین برنامه‌ای این می‌شود که فایل‌ها به راحتی و در هر جایی با بیشترین سرعت ممکنه در دسترس قرار می‌گیرند و دیگر مشکل عدم تطابق نسخ برنامه‌ها از میان می‌رود و یک متن بدون کوچکترین تغییر در فونت و ویرایش قابل مشاهده است.

نرم افزار رایتلی در سال ۲۰۰۵ ایجاد شد و به عنوان اولین پردازشگر اینترنتی لغات توسط گوگل نام گرفت. مستندات این برنامه مستقیماً در سرورهای شرکت ذخیره می‌شود و

کارمند ایرانی شاغل و ساخت کیبورد فارسی ویژه^۱

است که تعدادی صفحه کلید - نمایشی برای زبان های مختلف کشور هند تهیه کند. من فارسی صحبت می کنم و تصور کردم که ساخت یک ابزار مشابه برای خودم و هم زبونم! مفید خواهد بود." (وی در مطلب خود کلمه همزبون را به تلفظ فارسی درج کرده است). سپس به مهندس Raghunath شخصی که کیبوردهای زبان های هندی را ساخته بود ایمیل فرستادم تا درباره ساخت گدجت های مربوطه و مشابه فارسی آن اطلاعات بیشتری به دست آورم. وی من را با دادن کدها هدایت کرد و پس از یک هفته فعالیت، "گدجت صفحه کلید فارسی" در دسترس شما می باشد.

آقای مهندس بهفروز در دفتر سیاتل گوگل مشغول به فعالیت است. گفتنی است که ایرانیان شناخته شده ای از جمله دکتر ترانه رضوی "پزشک گوگل" و امید کردستانی مدیر عامل مالی و فروش گوگل از دیگر کارمندان ایرانی شاغل در کمپانی گوگل هستند که مطالبی را در وبلاگ رسمی گوگل به تحریر در آورده اند.

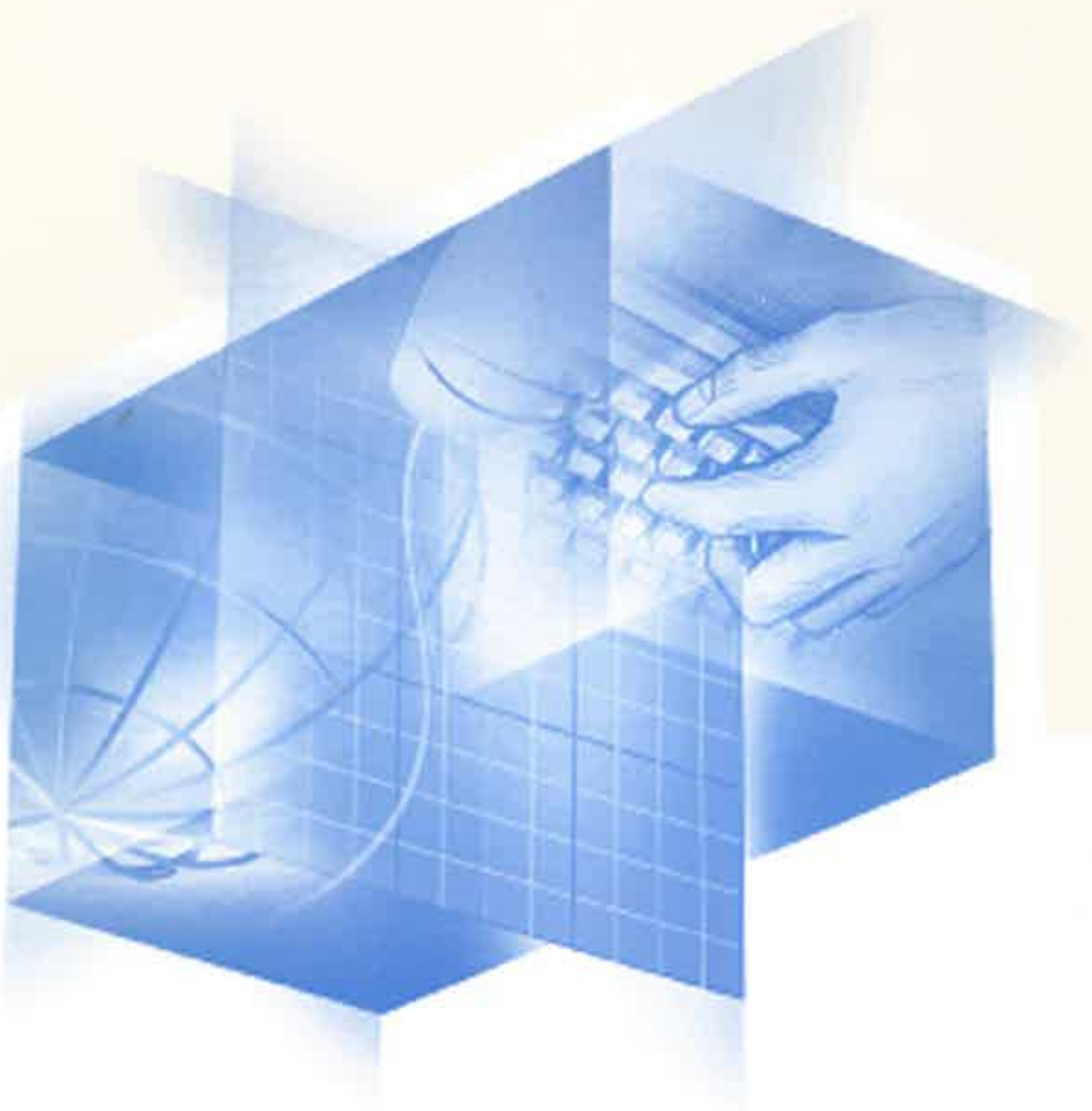
مهندس رضا بهفروز، کارشناس نرم افزار شاغل در کمپانی گوگل با ارسال مطلبی در وبلاگ رسمی این شرکت از ارائه ابزاری برای کاربران فارسی زبان خبر داد که ویژه سرویس iGoogle ساخته شده است و قادر است صفحه کلید (کیبورد) فارسی را برای کاربران فارسی زبان در محیط iGoogle فراهم آورد.

وی که در بخش نخست مطلب ارسالی خود از کار گروهی و هماهنگی بسیار هدفمند کارمندان شاغل در گوگل سخن گفته است، موفقیت خود در ساخت این ابزار را منوط به استفاده ۲۰ درصد از وقت آزاد خود برای توسعه پروژه های شخصی در محیط کار گوگل دانسته است. گفتنی است که گوگل به کارمندان خود اجازه می دهد که ۲۰ درصد از وقت اداری شان را بر روی پروژه های دلخواه صرف کنند.

مهندس بهفروز در ادامه می نویسد: "من تمام سعی خود را کردم که از ۲۰ درصد وقت آزاد خود بهترین استفاده را ببرم. چند هفته پیش با خبر شدم که تیم مهندسی ما در هند موفق شده

^۱ - زهرا فاخر (کارشناس مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

جناب آقای مهندس کاظمی

عضو محترم گروه مدیریت دانشکده اقتصاد

